

LO

Vår sak nr:2014-AR-01043

Deres ref: 14/3109-2 692/IMHA

Dato:22.09.2014

HØRING - VÅPENINSTRUKS FOR POLITIET

Forbundet har fått saken til uttalelse og oversender følgende innspill i saken:

Innspillet tar utgangspunkt i de mer utfyllende kommentarene i høringsbrevet, ikke bare i selve instruksene.

Spørsmålet om generell bevæpning har stor samfunnsmessig interesse fordi det vil påvirke hele samfunnet. NTL støtter ikke forslaget om generell bevæpning, og som det fremgår av begrunnelsen i uttalelsen, heller ikke muligheten for å håndtere bevæpning forskjellig fra distrikt til distrikt.

3.1

Det er fornuftig å skape et skille mellom ulike typer virkemidler for maktanvendelse, slik som skissert av utvalget. Det er imidlertid behov for noen forutsetninger dersom denne endringen skal innføres. For det første må det en ny regulering på plass for bruk av batong og pepperspray, dersom disse nå ikke skal underlegges våpeninstruksen. For det andre må det forutsettes at dersom politiet etter hvert tar i bruk elektrosjokkvåpen / lazer av typen som skyter ut elektroder, må dette våpenet defineres som skytevåpen og bruken av dette underlegges våpeninstruksen.

3.2

Det er naturlig at våpeninstruksen fastsettes av regjeringen dersom den også skal gjelde forsvarets personell ved bistand til politiet. I så fall bør våpeninstruksen være på overordnet plan, med et faglig og administrativt ansvar delegert til POD.

3.3

Operasjonsleder vil i større grad enn politisjef være oppdatert på pågående hendelser og operasjoner og vil derfor kunne vurdere behovet for bevæpning raskere enn politisjefen, forutsatt riktig opplæring. Operasjonsleder er også lettere og raskere tilgjengelig for mannskapet enn politisjefen, noe som kan bidra til raskere respons ved oppdrag som krever bevæpning. Kombinasjonen av overføring av denne myndigheten til operasjonsleder og fremskutt lagring av en - og tohåndsvåpen vil gi en meget tilfredsstillende tilgang til våpen for operative mannskaper.

3.4

Selv om utvalgets tankegang her er forståelig blir fjerning av denne regelen problematisk med tanke på politiets, og forsvarets bistand til, objektsikring i de tilfellene hvor objekt / eiendom kan bestå av viktig eller kritisk infrastruktur. I slike tilfeller kan det være absolutt påkrevd med våpenbruk for å hindre vesentlig skade på eiendom / objekt.

Det primære for å vurdere behovet for bevæpning ved en pågripelse må være en trussel- / risikovurdering, ikke om pågripelsen må skje umiddelbart eller ikke.

3.5

Forsvarets instruks for militære vakters bruk av våpen og tvangsmidler i fredstid (Tff 562 C) gir gode muligheter for å bistå politiet, uten at politiets våpeninstruks må gjelde også for forsvaret. Tff 562 C kapittel 2 pkt 8, sett i sammenheng med pkt 9, gir militært personell som bistår politiet det nødvendige handlingsrom for væpnet bistand. Videre gir kapittel 3 pkt 17 a. og b. de nødvendige fullmakter for pågripelse og beslaglegging. En ser derfor ikke behovet for at forsvaret, ved bistand til politiet skal underlegges politiets våpeninstruks.

Hovedtyngden av forsvarets avdelinger er oppsatt med andre typer våpen enn politiet. Det er hensiktsmessig at bistand til politiet leveres av den/de avdelinger som er best egnet til å løse oppdraget og er tilgjengelig. Slik bistand kan ikke begrenses av at avdelingen ikke er oppsatt med same type våpen som politiet. Vi kan heller ikke ved utarbeidelse av våpeninstruksen forutse alle mulige hendelser hvor forsvaret skal bistå politiet. Det kan i ytterste konsekvens dreie seg om terroraksjoner med bruk av fly eller fartøy som våpen, hvor tungt materiell vil være nødvendig for å avverge eller stoppe et angrep. En naturlig følge av dette må være at våpeninstruksen ikke har faste regler for hvilke skytevåpen Forsvaret kan benytte ved håndhevelsesbistand, men at kompetansen til å avgjøre dette fra sak til sak ligger hos POD.

3.6

Utvalgets forslag om at egenrapport etter avfiring av våpen ikke skal kunne brukes i en eventuell straffesak mot tjenestemannen synes fornuftig. Det må være et sterkt fokus på å lære av alle hendelser hvor politiet løsner skudd. Kvaliteten på egenrapportene spiller her en vesentlig samfunnsmessig rolle. Samtidig må dette sees i sammenheng med Spesialenheten for politisakers rolle i å etterforske skyteepisoder. Grensegangen mellom Spesialenhetens etterforskning av selve hendelsen og en eventuell straffesak mot tjenestemannen må i så fall klart defineres. Det vil være naturlig at Spesialenheten har tilgang til egenrapporten i initialfasen av sine undersøkelser. En har da vanskelig for å se for seg, rent praktisk, hvordan denne informasjonen skal ugyldiggjøres i det øyeblikket Spesialenhet vurderer at tjenestemannen har brutt lov, forskrift eller instruks.

4.2

Departementets gjennomgang av væpning i de øvrige nordiske land viser tydelig at norske, operative mannskaper allerede har meget god tilgang til våpen i tjenesten, ved at både enhands- og tohånds- våpen er forhåndslagret i kjøretøyene. Dersom myndighet til å godkjenne bevæpning flyttes til operasjonsleder, som tidligere angitt, vil norske operative mannskaper ha en ytterligere forbedret tilgang til våpen i tjenesten.

4.3

Departementet forslår at POD skal ha myndighet til avgjøre spørsmålet om generell bevæpning i det enkelte distrikt og at avgjørelsen skal være basert på objektive holdepunkt ut fra trusselsituasjonen. Politimestrene har allerede i dag, og etter den nye instruksen, myndighet til å beordre bevæpning av sine mannskaper med bakgrunn i en trusselvurdering, en kan således ikke se hvordan den foreslåtte endringen tilfører noe i positive retning.

Departementet har ikke klarlagt hvordan PODs vurderinger skal skille seg fra de vurderinger som

gjøres i distrikt og særorgan.

I forbindelse med det høynede trusselnivået i sommer innførte de fleste politidistrikt generell bevæpning med bakgrunn i den akutte situasjonen som oppstod og etter føringer fra overordnet myndighet. Hordaland politidistrikt hadde en mer differensiert tilnærming til bevæpningsspørsmålet, uten at dette var problematisk for tjenesten. En kan vanskelig se for seg at dette løses bedre med departementets forslag.

Departementet skiller videre dårlig mellom generell bevæpning basert på et hevet trusselnivå og generell bevæpning i den daglige tjenesten. Det er nødvendig å skille mellom generell bevæpning i betydningen fast bevæpning og generell bevæpning som bevæpning av alle (kvalifiserte innen et angitt område).

Generell bevæpning i betydningen fast bevæpning, eller med karakter av fast bevæpning frarådes med bakgrunn i at tjenestemenn og -kvinner i Norge har god nok tilgang til våpen som følge av fremskutt lagring og vil få dette forholdet ytterligere forsterket dersom myndighet til å gi bevæpningsordre flyttes til operasjonslederne.

All erfaring viser at generell bevæpning fører til flere hendelser hvor politiet løsner skudd, dette er ikke en ønsket utvikling for Norge.

Det er heller ikke ønskelig med en generell bevæpning på varig basis i enkelte distrikt, da dette er uforutsigbart for publikum og egnet til å skape usikkerhet. Videre kan kriminelle som flytter seg fra et politidistrikt med generell bevæpning til et distrikt uten, ha en lavere terskel for voldsbruk, i den tro at politiet er bevæpnet.

En kan vanskelig se for seg at politiet i eksempelvis Oslo har et større behov for generell bevæpning enn politiet i London, hvor det generelle trusselbildet ligger på et høyere nivå.

5

I høringsbrevets pkt 4.3, avsnitt 5 er det konkret angitt at det er trusselsituasjonen som skal være styrende for spørsmålet om generell bevæpning. Samtidig fremsetter departementet her at det kan være behov for mer opplæring dersom generell bevæpning blir benyttet i stor utstrekning. Dette gjør departementets syn på både definisjonen av generell bevæpning og definisjon av trusselsituasjon svært uklar. Er det slik å forstå at økt vold i storbyer i helgene skal utløse generell bevæpning hver helg, eller er det i forbindelse med økt terrorberedskap dette skal kunne innføres?

Det er også vanskelig å se at behovet for økt opplæring fremkommer av hyppigheten av generell bevæpning. Behovet for økt opplæring kommer av forholdet generell bevæpning, det å bære våpen i daglig tjeneste, ikke av om dette skjer en gang i året eller fem ganger.

Med hilsen
NORSK TJENESTEMANNSLAG

Anita K Solhaug

Berit Asker